

Ако сте имале згрутчување на крвта во минатото, тоа обично не мора да биде причина да ја избегнувате вакцината AstraZeneca

COVID-19 VACCINATION HUB

Луѓето кои во минатото имале вакви видови на заболувања, се чини не се изложени на зголемен ризик од вакцината AstraZeneca. Всушност, кај луѓето од оваа група може да постои поголем ризик од КОВИД-19, па затоа не треба да го одложуваат вакцинирањето.

Прво, како крвта формира тромби (грутки)?

Крвта протекува низ крвните садови на нашето тело како течност, носејќи кислород, хранливи состојки, протеини и имунолошки клетки. Но, ако се повредиме или имаме операција, нашето тело треба да ја затне раната за да застане крвавењето.

Нашата крв содржи состојки кои ѝ овозможуваат бргу да се претвори од течна состојба во полуцврст тромб (грутка) во рок од неколку секунди.

При првите знаци на оштетување, најмалите крвни клетки - крвните плочки - се залепуваат за оштетениот ѕид на крвниот сад, и заедно со тој оштетен ѕид, привлекуваат голема количина на протеини за згрутчување, кои се собираат на оштетеното место и ја сврзуваат раната.

Венски тромби

Понекогаш овие природни процеси на згрутчување и незгрутчување на крвта стануваат неурамнотежени, доведувајќи го лицето во ризик од згрутчување на крвта во нивните вени. Ова може да се јави кај лицата:

- кои имаат рак или инфекција
- кои се бремени
- кои земаат апчиња за контрацепција кои содржат естроген
- кои се неподвижни за време на операција и по операција или после голема траума
- кои имаат одредени наследни заболувања.

Во сите овие случаи, може да настане абнормално згрутчување на крвта во длабоките вени во бутот или во препоните (длабока венска тромбоза) или во белиот дроб (белодробна емболија).

Многу ретко, згрутчување на крвта може да се јави на други места – на пример, во вените во стомакот (абдоменот) или во мозокот.

Артериски тромби

Артериите кои носат крв до срцето, мозокот и долните екстремитети може да се стеснат, што обично се случува поради ризични фактори, вклучувајќи пушење, дијабетес, и висок притисок и холестерол.

Формирањето на тромб на овие места може да го попречи протокот на крвта, предизвикувајќи, на пример, срцев удар или мозочен удар.

Што е TTS?

Вакцината AstraZeneca е поврзана со едно ретко заболување наречено тромбоза со синдром на тромбоцитопенија или TTS. Случаи на ова заболување се имаат пријавено и по вакцината [Johnson & Johnson](#), меѓутоа оваа вакцина не е на располагање во Австралија.

Ние сега многу повеќе знаеме за ова заболување отколку пред некој месец.

Ако сте имале згрутчување на крвта во минатото, тоа обично не мора да биде причина да ја избегнувате вакцината AstraZeneca

COVID-19 VACCINATION HUB

TTS е предизвикана од абнормална имунолошка реакција која доведува до развивање на антитела насочени кон крвните плочки (крвни клетки кои спречуваат крвавење). Ова предизвикува крвните плочки да станат хиперактивни, што поттикнува згрутчување на крвта во телото, вклучувајќи на места каде што обично не гледаме тромби, како во мозокот или стомакот.

Овој процес исто така ги конзумира крвните плочки, што доведува до намалување на бројот на крвните плочки. Во името на заболувањето, „тромбоза“ се однесува на тромби, а „тромбоцитопенија“ на намалениот број на крвни плочки.

Австралиската техничка советодавна група за имунизација ATAGI (Australian Technical Advisory Group on Immunisation) неодамна процени дека ризикот од TTS во Австралија е околу 1,6 случаи на секои 100,000 дози на вакцината AstraZeneca дадена на лица од 50 години и постари, меѓутоа овие податоци може да се променат како што се вакцинираат сè повеќе луѓе.

За среќа, дијагностицирањето и лекувањето на TTS брзо напредна. Докторите сега знаат на кои симптоми треба да внимаваат, а хематолозите имаат пронајдено лекувања за заболувањето. Тоа вклучува интравенозно давање на имуноглобулин (сконцентрирани антитела од здрави донатори) и средства за разредување на крвта.

Резултатите за лицата со TTS значително се имаат подоброено ширум светот откако заболувањето за првпат беше запазено на почетокот на годината. Во Австралија, повеќето пациенти со TTS веќе закрепнале или закрепнуваат.

Не го одложувајте примањето на вакцината

Не постои доказ дека луѓето кои претходно имаат искусено згрутчување на крвта, кои имаат наследен ризик од згрутчување на крвта, или кои примаат разредувачи на крвта или слични лекаства, се изложени на зголемен ризик од TTS.

Како заболување кое е управувано од имунитетот, кое предизвикува зголемена активност на крвните плочки, механизмот на TTS е потполно различен од другите видови на згрутчување на крвта.

Имајќи го ова предвид, ATAGI неодамна препорача дека вакцината AstraZeneca е безбедна за тие луѓе.

Како мерка на претпазливост, австралиските упатства препорачуваат дека одредени лица треба да ја избегнуваат вакцината AstraZeneca и, наместо неа, да ја примат вакцината Pfizer. Тука спаѓаат лицата:

- кои имале претходни епизоди на хепарин индуцирана тромбоцитопенија („роднина“ на TTS)
- кои имале венски тромби во мозокот или стомакот
- кои имаат многу ретко заболување на згрутчување на крвта кое е управувано од антитела, наречено антифосфолипиден синдром
- кои се помлади од 50 години.

Многу е важно да запаметите дека лицата кои имаат ризични фактори за добивање срцеви и мозочни удари, вклучувајќи дијабетес и висок притисок, имаат поголем ризик многу да се разболат од тешка форма на КОВИД-19 ако се заразат. Дополнително, самиот КОВИД ја прави крвта повеќе „леплива“ и значително го зголемува ризикот од згрутчување на крвта.

Дури и ако претходно сте имале длабока венска тромбоза, белодробна емболија, срцев удар или мозочен удар, вие не сте изложени на поголем ризик од TTS од вакцинирање. Треба да се вакцинирате штом ќе ги исполните условите за тоа.

Автори: Sant-Rayn Pasricha - Division Head, Population Health and Immunity, Walter and Eliza Hall Institute and Paul Monagle - Professor, Department of Paediatrics, University of Melbourne

Објавено во: The Conversation, 10 јуни 2021